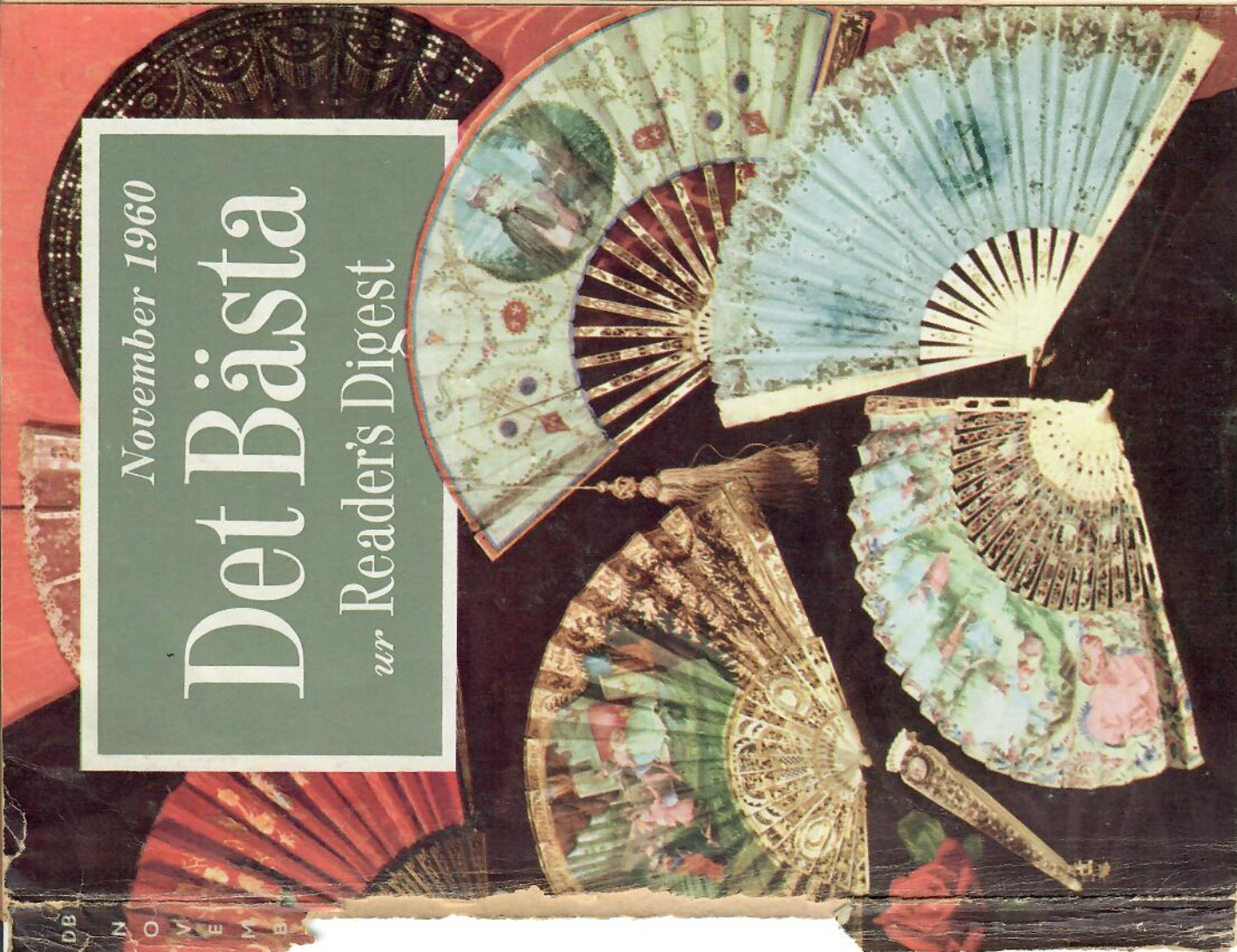

November 1960

Det Bästa

ur Reader's Digest

DB NOVEMBER

bort stod ett par sladdrande husmödrar. En liten bit från dem var två arbetare i färd med att tända sina cigarretter. En täckt bil i mörk färg och utan speciella kännetecken kom glidande runt hörnet. Mannen med kaffeoppstöronen lade märke till den och drog sig instinktivt in mot husväggen till vänster. Bilen kom närmare och bromsade in. Dörrarna slängdes upp och fyra män hoppade ur. Han försökte springa, men det tjänade ingenting till. Han var omringad.

"Guten Abend, Herr Obersturmbannführer!"

Han hörde de framvästa orden och öppnade munnen för att skrika, men just då fick han ett hårt slag i huvudet. Han sjönk ihop, och starka händer vräkte in hans medvetlösa kropp i bilen. De fyra männen klev in efter honom, förfaren blinkade två gånger med strålkastarna, och så körde bilen sin väg.

Den långa människojakten var över. Adolf Eichmann — mannen som ofta brukat berömma sig av att vara "Världens judedödare nummer 1" — hade tagits till fånga av det folk som han hatade över allt annat, det folk som oförtrutet hade spårat honom i ett och ett halvt årtionde.

UNDER andra världskriget hade SS Obersturmbannführer Adolf Eichmann tjänstgjort som chef för den av-

BELA W. VON BLOCK, krigsveteran från andra världskriget och Koreakriget, har varit utrikeskorrespondent i Israel, Turkiet och Västeuropa. För det mesta bor han i Italien.

Den långa jakten på Adolf Eichmann

Berättelsen om en av historiens betsigaste och mest dramatiska människojakter

Sammandrag ur See

BELA W. VON BLOCK

delning inom det tyska säkerhetsväsendet som hade i uppdrag att förverkliga vad nazisterna kallade "den slutgiltiga lösningen på judeproblemet". Det var Eichmann som hittade på dödslägren, gaskamrarna, krematorierna, och det var han som gav ordet om massdeportationerna och mass-exekutionerna. På hans tillskyndan sändes minst sex miljoner män, kvinnor och barn i döden. "När jag är färdig med mitt arbete kommer det inte längre att finnas några judar i Europa", lovade han SS-chefen Heinrich Himmler någon gång år 1942.

I maj 1945 blev Eichmann tillfångatagen av amerikanska soldater, men de visste inte vem han var. Han bar en trasig och fläckig uniform, som han hade tagit från en stupad tysk soldat, och identitetspapperen han visade fram var den dödes. För amerikanerna var han bara en tysk som skulle fösas in i ett krigsfångeläger. Men Eichmann rymde ur lägret — och försvann.

Efter krigsslutet i Europa stod Eichmanns namn bland de första på listan över efterspanade krigsförbrytare i alla de allierade och ockuperade länderna. En enorm apparat sattes igång för att leta reda på honom. Storbritannien, Frankrike, Förenta staterna och nästan alla andra länder som hade kämpat mot eller lidit under nazistväldet var lika angelägna om att han skulle bli uppspårad och ställd inför rätta, men allteftersom tiden gick förtroddes de flesta i sina ansträngningar, och snart hade världen glömt bort Adolf Eichmann.

Nej, inte hela världen. Det fanns de som mindes.

Så tidigt som i juni 1945 vidtog judiska flyktingar — främst de som hade hamnat i Palestina — mått och steg för att sökandet efter Eichmann inte skulle uppges. Tjogtals med hemliga agenter, däribland medlemmar av den israeliska underrättelsetjänsten, finkammade bägge hemisfärerna. Till slut samordnades deras verksamhet under en särskild spaningscentral i Tel Aviv.

Det fanns ett och annat spår att ta fasta på. Adolf Eichmann var uppvuxen i Linz i Österrike, och hans hustru och barn var fortfarande bosatta där. En agent skickades till Linz med uppdrag att köpa en liten affär nära huset där fru Eichmann bodde. Därifrån skulle han hålla ständigt vakt. Så småningom flyttade fru Eichmann från Linz, men agenten stannade kvar på sin post — för att inte missa den minimala chansen att Eichmann skulle återvända till sin hemstad.

Vid olika tillfällen rapporterades det att Eichmann befann sig i Västtyskland, Syrien, Egypten, Turkiet, Spanien. Varje gång sattes agenter på spåret, och varje gång drog de en nit. Vid ett tillfälle, det var 1957, blev Eichmann igenkänd i Buenos Aires, men agenten som såg honom tappade bort

honom igen. Genast skickades ytterligare ett tjugotal agenter till Buenos Aires. De finkammade staden i tre månader men lyckades inte få upp spåret igen.

Så kom den dag år 1958 då västtyska regeringen upprättade den så kallade Centralbyrå för Beivrande av Nationalsocialistiska Brott i Ludwigsburg. Den leddes av dr Erwin Schüle och åtta andra västtyska domare, och dess ändamål var att insamla bevis och förbereda mål mot alla for-
na nazister som var anklagade för krigs-
förbrytelser, men
ännu inte blivit
rannsakade. Väst-
tyska regeringen
meddelade de israeliska myndigheter-
na att Centralbyrå
att utbyta informationer beträffande nazistiska krigsforbrytare.

År 1959 skickade det israeliska underrättelseväsendet en grupp särskilt framstående medarbetare till Ludwigsburg. Flera av dem var judar av ungerskt ursprung. Det var i Ungern som Eichmann begick några av sina grövsta skändligheter. (Han sände cirka 450.000 ungerska judar till gaskamrarna och krematorierna.) En av de ungerska agenterna som blev skickad till Ludwigsburg använde täcknamnet "Sandor Fekete"; hans föräldrar och syskon hade likviderats,

Adolf Eichmann

och han hade svurit att hämnas deras död och dra Adolf Eichmann inför rätta. Han hade redan i flera år varit medlem av en grupp som arbetade med fallet Eichmann.

I Västtyskland fick israelerna ett säkert tips om att Eichmann alltså befann sig i Buenos Aires. De ansåg denna ledtråd vara värd ett pådrag i full skala.

Sandor Fekete och en annan ungersk jude, vars täcknamn var "Lajos Molnar", jämte fyra andra män och en kvinna skickades nu till Buenos Aires. De reste var för sig som turister och affärsman. Molnar, en man på 55, kunde bli till särskilt stor nytta, eftersom han hade träffat Eichmann vid flera tillfällen i Budapest år 1944. Varken Fekete eller Molnar såg judiska ut. De hade order att utge sig för att vara ungerska nazister som hade flytt undan de ryska arméerna, och att försöka vinna tillträde till de stora grupper av frivilligt landsflyktiga nazister, till stor del krigsflyktingar, som hade funnit en fristad i Argentina under diktatorn Juan Peróns regim.

I Buenos Aires fick Fekete och Molnar snart kontakt med de nazistiska elementen och blev så småningom accepterade i den ena gruppen efter den andra. Men fastän de tyska utvandrarna gärna skroderade om sina bedrifter under kriget, omnämndes Eichmann aldrig med ett ord.

Månader förflöt. Så, under ett dryckeslag i januari 1960, uppfångade Molnar en lösryckt mening som gav den första verkliga ledtråden: "Stakars Eichmann — han gör automobil-
delar nu, han som en gång var en av

de mäktigaste männen i Tredje riket!" Genast begränsade agenterna sina efterforskningar till automobilfabriker, dvs. de ställde sig på vakt och iakttog arbetarna som kom och gick. En dag fick man syn på en lång mager karl med fårat ansikte och utstående öron, som kom ut från Mercedes-Benz' Buenos Aires-fabrik. Han skuggades till en buss som förde honom till en annan del av staden. Agenten vågade inte följa efter mannen längre. Det räckte. Spåret kunde plockas upp igen dagen därpå.

Spaningscentralen i Israel underrättades medelst ett chiffrertelegram. Som svar fick Fekete och de andra meddelande om att "förstärkningar" — närmare tjugotalet agenter och commandos — skulle skickas till Buenos Aires.

Mycket återstod ännu att göra. Att mannen i fråga verkligen var Eichmann måste fastställas med absolut säkerhet.

Den misstänkte skuggades till sitt hem, och diskreta förfrågningar i grannskapet avslöjade att han levde under namnet "Ricardo Clement". Fotografier av fru Eichmann, tagna medan hon var kvar i Österrike, visades för grannarna. "Si, si, visst känner vi igen henne. Det är ju Señora Clement."

En rundlig handtryckning — och löfte om en ännu större längre fram — gav den slutgiltiga bekräftelsen: en man som hade innehaft en hög post inom polisväsendet under Perón-regimen intygade att Clement var identisk med Eichmann.

I Israel uppstod nu en hetsig debatt på högsta nivå inom regeringen, un-

Två bilar följde efter bussen. De höll sig en god bit bakom, men var noga med att aldrig förlora den ur sikte. Allting klappte perfekt. När Ricardo Clement steg av bussen svängde de den mörka bilen om hörnet och stannade. Fekete och hans män rusade ut och omringade sitt byte. En batong träffade med våldsam kraft Eichmann rakt över hjässan. När han återfick medvetandet befann han sig i bondgården omgiven av ett femtontal israeliska agenter.

Till det yttre hade Eichmann förändrats en smula, men han var fortfarande den krukha han alltid hade varit. "Döda mig inte! — jag bönfäller, döda mig inte!" tiggde han.

Israelerna avsåg inte alls att döda honom, men det höll de tyst med. Och Sandor Fekete fick i samma ögonblick en ljus idé. "Ni har en chans att rädda livet", sa han. "Skriv ett brev där ni försäkrar att ni följer med oss av egen fri vilja, så ska vi föra er till Israel och låta er stå till svars för era krigsförbrytelser inför rätta..."

Eichmann skrev brevet, och under de närmast följande dagarna erbjöd han sig att skriva fler brev, att ge upplysningar om andra flyktade krigsförbrytare. Han erbjöd sig att förråda sina gamla kamrater och vänner — han erbjöd sig att göra allt som begärdes av honom och mer till. Vartenda ord han sa togs upp på band och dessutom av en stenograf.

Den 19 maj gick El Al-flygbolagets turbojetplan Britannia ner på Buenos Aires flygplats. Det uppgavs vara ute på en chartrad flygning. Firandet av den argentinska oavhängighetsdagen

stöttrupp. Andra medlemmar av gruppen skulle tjänstgöra som vakter och utkiopsposter. Åter andra skulle köra reservbilar för den händelse något skulle inträffa med kidnappingsbilen — eller om det skulle bli nödvändigt att ställa till med trafikstockning för att hindra eventuella förföljare. Ytterligare andra skulle ordna med gömstället — en bondgård några kilometer utanför Buenos Aires, där Eichmann skulle hållas dold tills tiden var inne att forska honom ombord på planet till Israel.

Det bestämdes att borttrösvandet skulle ske onsdagen den 11 maj 1960. Det israeliska flygplanet skulle inte anlända förrän några dagar senare, men israeliernas ledare ansåg det vara nödvändigt att slå till med detsamma. De hade tur. Den 11 maj blev en gråvädersdag med strilande regn. Det betydde färre människor ute på gatorna.

Fram på eftermiddagen upphörde regnet. Beredskapen var hundraprocentig. Äntligen var man framme vid det klockslag då arbetarna lämnade Mercedes-Benz-fabriken. De kom ut strömmande genom porten. Och bland dem också Ricardo Clement—Adolf Eichmann. Han ställde sig vid hållplatsen och klev upp i samma ögonblick som bussen stannade vid trottoarkanten.

En israelisk agent i vanliga arbetskläder steg upp efter honom, och en av de andra agenterna — en söt olivhyad ung kvinna, som lätt kunde tas för att vara en hustru som väntade på sin man utanför fabriksporten — gick till närmaste telefonkiosk. "Han är på väg nu", sa hon och ringde av.

derättelsejätten och militärledning. Somliga ansåg att Eichmann utan vidare formaliteter borde få plikta med livet för sina förbrytelser. Majoriteten ansåg emellertid att han borde föras till Israel och ställas inför rätta i vanlig ordning. Men de insåg givetvis att Eichmanns tillfångatagande och transport till Israel inte kunde ske på laglig väg. Mellan Israel och Argentina existerade inte någon överenskommelse om utlämnande av efterspanade krigsförbrytare som tagit sin tillflykt till Argentina. Eichmann måste kidnappas och smugglas ut. "Hur ska det gå till?" var nästa fråga.

Det blev argentinarerna själva som oförvarandes tillhandahöll lösningen. För att locka turister till festligheterna kring den årliga oavhängighetsdagen i maj förklarade den argentinska regeringens att samtliga flygplan som gick ner i landet under festivalen skulle vara så gott som helt befriade från alla pass- och tullformalityter. Eichmann skulle alltså kidnappas och hållas dold tills ett visst israeliskt trafikflygplan anlände till Buenos Aires. Då skulle han föras ombord på planet och flygas till Israel. En tuff, stridshärdad commandoofficer skickades till Buenos Aires för att se till att allt gick i lås.

Ricardo Clement — Adolf Eichmann hade inte insett faran av att bli en vanemänniska. Han tog alltid samma buss och steg alltid av vid samma gathörn. Han gick alltid samma väg hem från busshållplatsen — och alltid ensam.

Sandor Fekete och tre av de bästa israeliska commandomännen utsågs till

var i full gång. Frammot midnatt på följande dag lyfte planet för hemfärd — med bränsletankarna fulla och en klareningslista som angav att det fanns 19 personer ombord. Ingen på flygplatsen räknade eller synade de ombordvarande.

Den 23 maj 1960 anhängiggjordes målet mot Adolf Eichmann vid en domstol i Tel-Aviv-Jaffa. Han åtalades enligt en israelisk lag som avser rannsaking och bestraffning av nazistiska krigsförbrytare och deras medhjälpare.

Anklagelsen lyder på att han föranstaltat och beordrat utrotandet av sex miljoner judiska män, kvinnor och barn. Rättegången börjar först om ett par tre månader och kommer antagligen att ta lång tid — enligt somliga ett år, kanske mer.

Adolf Eichmann har antytt att han kommer att basera sitt försvar på Tysklands militära regel nummer ett: *Befehl ist Befehl*, order är order. Han kommer att vidhålla att han inte gjorde annat än utförde sina överordnades order och att han följaktligen inte kan göras ansvarig för någon av sina åtgärder.

Detta har många före honom svarat sig med. Så gjorde Hans Frank, Wilhelm Frick, general Alfred Jodl, Gestapochefen Ernst Kaltenbrunner, fältmarskalk Wilhelm Keitel, Alfred Rosenberg, Fritz Sauckel, Arthur Seyss-Inquart, Julius Streicher och utrikesminister Joachim von Ribbentrop vid Nürnbergrättegångarna 1946.

Detta försök att urskulda sig bätade dem föga. De förklarades skyldiga till krigsförbrytelser och avrättades.